

**DÔKAZNÉ BREMENO VO VZŤAHU K NEPRIAZNIVÝM MAJETKOVÝM POMEROM
NEÚSPEŠNEJ STRANY SPORU AKO DÔVODU NEPRIZNANIA TROV KONANIA ÚSPEŠNEJ
STRANE**

Strana, ktorá sa domáha aplikovania výnimky zo všeobecných pravidiel pri rozhodovaní o trovách konania, v zásade musí nielen tvrdiť, ale aj preukazovať, že na jej strane nastali okolnosti hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP).

Dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP), ktoré sa týkajú sociálnych pomerov strany dovoľávajúcej sa aplikácie výnimky zo všeobecných pravidiel pri rozhodovaní o trovách konania, sú mnohokrát pre druhú stranu mimo možnosti jej poznania a okamžitej reakcie, preto informačný deficit úspešnej strany týkajúci sa majetkových pomerov neúspešnej strany je povinná preklenúť tvrdením a zároveň preukázaním takých okolností strana domáhajúca sa aplikácie výnimky. Pravidlo o nespornosti skutkových tvrdení strany nepopretých protistranou (§ 151 ods. 1 CSP) sa pri riešení dotknutej otázky neuplatní, pretože by nútilo protistranu vyvracať negatívnu skutočnosť (bezmajetnosť strany, ktorá ju tvrdí), a teda oproti takému tvrdeniu dokazovať (mimo predmetu sporu vo veci samej) existenciu cudzieho majetku, čím by sa vytvorila nerovnocenná pozícia strán konania a výrazne relativizovala možnosť úspešnej protistrany namietat' a rozporovať existenciu dôvodov na aplikáciu § 257 CSP. (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 411/2024 z 27. augusta 2024)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **A. G.**, zastúpeného advokátom JUDr. Marcelom Ružarovským, A. Žarnova 11C, Trnava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/3/2023 z 29. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 22. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Z obsahu ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti:

2. Sťažovateľ sa v konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 17Csp/42/2020 domáhal zaplataenia sumy 1 310 eur s príslušenstvom od žalovanej spoločnosti

BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA (ďalej len „žalovaná“) z titulu vydania bezdôvodného obohatenia.

3. Žaloba sťažovateľa bola rozsudkom okresného súdu z 22. júna 2021 zamietnutá a žalovanej nebola priznaná náhrada trov konania s poukazom na § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

4. Na základe odvolania žalovanej Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 13CoCsp/46/2021-183 z 25. mája 2022 zmenil napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania tak, že žalovanej priznal voči sťažovateľovi nárok na plnú náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania.

5. Keďže odvolací súd pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania vychádzal z nových skutočností a dôkazov prezentovaných až v odvolacom konaní, sťažovateľ napadol rozhodnutie krajského súdu dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP.

6. O dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd tak, že dovolanie uznesením sp. zn. 7Cdo/3/2023 z 29. mája 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) odmietol.

7. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že *«Zo samotnej obsahovej štruktúry bodu 23. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že skutočnosti, na ktoré odvolací súd prihliadal v rozpore s § 366 písm. d) ako aj § 365 ods. 3 CSP, boli len podporným argumentom pre primárne dôvody pre ktoré odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Odvolací súd uviedol, že „V prvom rade odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie pri aplikácii § 257 CSP vychádzal len z tvrdení žalobcu na pojednávaní 22. 6. 2021, pričom tieto tvrdenia žalobcu nijakým spôsobom nepreukázal. Napriek uvedenej skutočnosti však súd prvej inštancie považoval tieto tvrdenia za pravdivé a preukázané, pričom na takýchto záveroch založil potrebu aplikácie § 257 C. s. p. na predmetný prípad, čo však nie je dostačujúce. V druhom rade odvolací súd poukazuje na to, že minimálne finančná situácia žalobcu sa nejaví ako situácia zakladajúca dôvody hodné osobitného zreteľa, pretože napriek tvrdeniam žalobcu o tom, že je nezamestnaný a nemá žiaden príjem, keďže z tvrdení samotného žalobcu vyplýva, že v roku 2019 kúpil motorové vozidlo za sumu 800 eur, ktorého prevádzka*

a údržba (vzhľadom na to, že ide o 12 – ročné vozidlo podľa tvrdení žalobcu) si vyžaduje určité aj zvýšené finančné náklady a rovnako aj zo samotného vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplynulo (bod 10. odôvodnenia, posledná veta), že žalobca nadobudol postúpenú pohľadávku za odplatu vo výške 50 eur, a to na základe zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 21. 03. 2020, t.j. tri mesiace pred podaním žaloby na súd prvej inštancie“. Inak povedané, skutočnosti a dôkazy, na ktoré odvolací súd podporne prihliadal, hoci nespĺňali podmienky § 366 písm. d) CSP a boli uplatnené po zákonnej koncentrácii, neboli rozhodujúcimi pre výsledok odvolacieho konania... Aj v prípade, že by odvolací súd na novoty neprihliadol, mal dostatok podkladov pre svoje rozhodnutie o odvolaní žalovanej s rovnakým výsledkom predstavujúcim zmenu napadnutého výroku o náhrade trov konania podľa § 388 CSP. Vzhľadom na uvedené okolnosti prípadu a špecifikum veci, skutočnosť, že odvolací súd pripustil novoty v rozpore s § 366 CSP, ktorými len podporil primárnu právnu argumentáciu, nedosahuje intenzitu spôsobilú porušiť právo dovolateľa na spravodlivý proces. Podľa dovolacieho súdu samotným pochybením, v dôsledku, v dôsledku ktorého odvolací súd podporne prihliadol na neprípustne uplatnené novoty, nedošlo k naplneniu podmienky zmätočnosti vady podľa § 420 písm. f) CSP. Tento dôvod sám o sebe nespôsobuje nesprávnosť napadnutého rozhodnutia a nie je spôsobilý vyvolať potrebu jeho zrušenia. Zároveň v napadnutom rozhodnutí bol v podstate eliminovaný možný negatívny následok nesprávneho procesného postupu a to tým, že na základe neprípustných a oneskorených novôt nebola v rozhodujúcom a podstatnom odôvodnená nevyhnutnosť zmeny rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolacím súdom. Týmto bolo vylúčené namietané porušenie práva dotknutej strany na spravodlivé súdne konanie, zahrňujúce v tomto prípade aj dovolateľom zdôrazňované právo na rovnosť strán sporu.».

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ je toho názoru, že výklad podaný najvyšším súdom nie je udržateľný, keďže „najvyšší súd konštatoval, že odvolací súd prihliadal na novoty v odvolacom konaní,

ktoré neboli prípustné, ale súčasne dodal, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené na iných skutočnostiach, než neprípustných novotách“.

9. Sťažovateľ s názorom najvyššieho súdu nesúhlasí, keďže je toho názoru, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené výlučne na novotách a na vyjadrení sťažovateľa k týmto novotám, ktoré (vyjadrenie) má tiež „kvalitu“ novôt.

10. Sťažovateľ tiež poukazuje na to, že jeho vyjadrenia o jeho majetkovej situácii na pojednávaní okresného súdu 22. júna 2021 neboli žalovanou popreté (žalovaná na ne nereagovala), a preto ich bolo potrebné považovať za nesporné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že došlo k porušeniu jeho základných práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa, majúci za to, že neprípustné novoty boli len podporným argumentom pre primárne dôvody, ktoré viedli odvolací súd k zmene rozhodnutia o nároku žalovanej na náhradu trov konania.

12. Právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti fyzickej osoby podľa čl. 127 ústavy proti rozhodnutiu či zásahom všeobecných súdov je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávnych princípov, t. j. či v konaní a rozhodnutí v ňom vydanom boli alebo neboli dotknuté chránené práva alebo slobody fyzickej osoby. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o sťažnosti nie je pokračovaním konania v ďalšej inštancii mimo rámca všeobecného súdu a ústavnému súdu v ňom zásadne neprislúcha, aby v jeho rámci prehodnocoval skutkové a právne závery všeobecného súdu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS

13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, I. ÚS 129/2015).

13. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom uznesení jasne, logicky a zrozumiteľne uviedol, prečo považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za správne, a to aj napriek pochybeniam, ku ktorým pri rozhodovaní odvolacieho súdu došlo.

14. Z pohľadu ústavného súdu je zrejmé, že najvyšší súd (rovnako ako súd odvolací) považoval za primárne dôvody na rozhodnutie o povinnosti sťažovateľa nahradiť žalovanej trovy konania dve skutočnosti, a to 1) nepreukázanie tvrdení sťažovateľa na pojednávaní konanom na okresnom súde 22. júna 2021 o jeho majetkových a osobných pomeroch, a to aj vzhľadom na ním samotným produkovaný údaj o kúpe motorového vozidla v r. 2019, a 2) fakt, že sťažovateľ nadobudol pohľadávku uplatňovanú v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 17Csp/42/2020 odplatne (teda mal finančné prostriedky na jej odkúpenie). Tieto skutočnosti obsahovo vyvracajú tvrdenie o bezmajetnosti sťažovateľa, a to mimo podkladového rozsahu novôt v odvolacom konaní, ktoré mali pre rozhodnutie o kritickej otázke len podporný charakter a aj bez nich bol dôvod na rovnaké rozhodnutie.

15. S názorom sťažovateľa o tom, že pokiaľ žalovaná ním prezentované skutočnosti o jeho majetkových a osobných pomeroch na pojednávaní konanom 22. júna 2021 nerozporovala, nereagovala na ne, a preto ich treba považovať za preukázané, sa ústavný súd nestotožňuje, a to aj nad rámec okolností uvedených v predchádzajúcom bode ako primárnych.

16. Strana, ktorá sa domáha aplikovania výnimky zo všeobecných pravidiel pri rozhodovaní o trovách konania, v zásade musí nielen tvrdiť, ale aj preukazovať, že na jej strane nastali okolnosti hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP).

17. Vo vzťahu ku konkrétne spornému postupu pri aplikácii označeného ustanovenia platí, že na dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP), ktoré sa týkajú sociálnych pomerov strany dovolávajúcej sa aplikácie výnimky zo všeobecných pravidiel pri rozhodovaní o trovách konania, sú mnohokrát pre druhú stranu mimo

možnosti jej poznania a okamžitej reakcie, preto informačný deficit úspešnej strany (v tomto prípade žalovanej) týkajúci sa majetkových pomerov neúspešnej strany (v tomto prípade sťažovateľa) je povinná preklenúť tvrdením a zároveň preukázaním takých okolností strana domáhajúca sa aplikácie výnimky (v tomto prípade sťažovateľ). Pravidlo o nespornosti skutkových tvrdení strany nepopretých protistranou (§ 151 ods. 1 CSP) sa pri riešení dotknutej otázky neuplatní, pretože by nútilo protistranu vyvracať negatívnu skutočnosť (bezmajetnosť strany, ktorá ju tvrdí), a teda oproti takému tvrdeniu dokazovať (mimo predmetu sporu vo veci samej) existenciu cudzieho majetku, čím by sa vytvorila nerovnocenná pozícia strán konania a výrazne relativizovala možnosť úspešnej protistrany namietat' a rozporovat' existenciu dôvodov na aplikáciu § 257 CSP.

18. Ústavný súd vzhľadom na už uvedené považuje odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, z ktorého je zrejmé, prečo najvyšší súd považoval neprípustné novoty len za podporný argument pre primárne dôvody, ktoré viedli odvolací súd k zmene rozhodnutia o nároku žalovanej na náhradu trov konania, pričom konajúce súdy nepochybili ani pri akceptácii podkladových dôkazných údajov mimo sféry novôt v odvolacom konaní, za ústavne udržateľné.

19. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

20. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd neidentifikoval v záveroch formulovaných najvyšším súdom arbitrárnosť ani nedostatok náležitého odôvodnenia, ktoré by mohli signalizovať porušenie sťažovateľom namietaných

základných práv podľa ústavy, Listiny základných práv a slobôd a dohovoru, preto musel postupom podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov súde ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

21. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.